

CINEMA

Tot no

Àlex Gorina

Dos dies abans de començar Sitges 2011, el festival de cinema fantàstic de Catalunya, s'ha estrenat al Teatre Borràs de Barcelona *Un fantasma a casa*, l'obra de Noel Coward que –amb el títol espanyol d'*Un espíritu burlón*–, interpretada per Rex Harrison i la incommensurable Margaret Rutherford com a Madame Arcati, va dirigir David Lean al cinema anglès del 1945. Una aposta d'humor refinat de qui més endavant dirigí clàssics de la dimensió de *Breu encontre* o *Lawrence d'Àràbia*, que es va sotmetre a les regles de l'humor autòcton amb un èxit incontestat. De tant en tant, aquest film amb aparicions i dobles sentits s'ha programat a les retrospectives del Festival de Sitges,

perquè és un punt de referència obligat del fantàstic anglès, i perquè és senzillament imperial amb tota la substància original de l'escriptor. No s'ha sabut reaccionar a temps, perquè s'hauria pogut establir alguna mena de connexió Sitges-Borràs, aprofitant, a més a més, que Mercè Comes és de Sitges i hi viu, i que l'adaptació de Marc Rosich ha traslladat l'acció a la blanca Subur dels nostres dies.

“Adaptació” no em sembla la paraula adient. Amb permís del meu company de plana, deixeu-me dir que, al programa de mà, no calia insistir a dir que han volgut destil·lar l'essència de l'humor anglès, fi i elegant. Perquè, de fet, l'han destil·lat tant que l'han mort. Aquest Noel Coward és un vodevil que aprofita l'anècdota, però res més: és una altra farsa de tresillo, portes i equívocs, però sense autor. Potser n'hi hauria hagut prou de dir “inspirada en una idea de Noel Coward”. Noel Coward tampoc no ven pas tant, avui dia. Com no ven l'humor anglès, perquè les coses fines i delicades no tenen res a fer contra la sal gruixuda que s'escampa pertot arreu, sense embuts.

JOSEP AZNAR

Un fantasma a casa, al Teatre Borràs de Barcelona, inspirada en Noel Coward.

Si tota la innovació que cal proposar és de substituir els esmòquings i els martinis per la roba d'unes vacances al Garraf, i el verb incisiu de Coward pels trons i renecs que fan tant riure, em fa l'efecte que aquestes actualitzacions no són sinó la manifestació de la impotència més absoluta. Per exemple, al Festival de Sitges que ha començat i que és tan temptador com sempre, però on sabem que s'acumulen les obres sensacionals entre un fotimer anual de mediocritats exasperants. Se suposa que un comitè de selecció ens ha d'evitar de morir d'excés, i de certa manera ampla que vol aconseguir tothom.

TEATRE

Angelat i Español inauguren La Seca

Joan-Anton Benach

Al número 40 del carrer dels Flassaders de Barcelona, on hi havia la Seca, l'antiga fàbrica de moneda que funcionà en un edifici original del segle XIII, s'hi ha instal·lat l'Espai Brossa, que inaugura una nova etapa plena de possibilitats. Reformat de dalt a baix, La Seca s'ha convertit en un conjunt d'espais que permeten de programar teatre de format mitjà i petit, espectacles de màgia, dansa i circ, concerts, i sala de conferències i d'exposicions. S'espera que ben aviat començarà a funcionar un bar o restaurant que faci temptador aquell oci encalmat

a tocar del passeig del Born, acollidor d'un brogit comercial constant. L'espai escènic principal d'aquest complex es va inaugurar a final de setembre amb la representació d'un text poètic molt suggestiu titulat *Nadir. Una nit a Barcelona*, de l'arquitecte i poeta Quim Español. I dic “representació” perquè la directora i actriu Marta Angelat va voler fer del poema un espectacle en què els personatges de qui es parla i les paraules que s'adrecen entre ells i les seves reflexions més o menys íntimes assolissin als ulls i a les orelles de l'espectador una corporeïtat molt més sensible que no pas mitjançant un simple recital. Acompanyada per la violinista i acordionista alemanya Lisa Bause, Marta Angelat visita una dotzena de ciutadans en una nit vivificada pels somnis i per vetlles inquietants, travessada pel vent de la mort, amenaça certa

o presència innòcua, per bé que d'obligat respecte i compromeses consideracions. A l'hora de triar els personatges, la imaginació pròdiga de Quim Español ha posat a la vora de barcelonins (i barcelonines) amb nom propi, perfectament desconeguts, figures tan singulars com el poeta Rainer M. Rilke, convidat al Palau Güell –lúgubre modernisme– que es passa la nit escrivint cartes sens parar, o Gabriel i Greta Conroy, protagonistes d'*Els morts* que James Joyce feia circular a la seva seductora galeria de *Dublínosos*. I en el tendre viatge al fons de la nit, on, més que el turment, hi regna la commiseració i la cordialitat, l'espectador sembla descobrir-hi la influència del Dylan Thomas, aquell poeta que, en un moment especialment feliç, va escriure *Sota el bosc lacti*. Coneixent el bon ofici de Marta Angelat, no pot sorprendre a ningú la feina excel·lent de la directora i actriu i el bon gust a l'hora de fer-se acompanyar pels incisos musicals exquisits de Lisa Bause. Juntament amb el bon record de tot

Ho entenc, però no ho comparteixo. És impossible d'acontegar tothom, i els qui programen se l'han de jugar. Han de prendre opcions. Han de decantar-se, han d'adoptar un punt de vista, han de fer de filtre, ens han de destil·lar la programació. Em fan pensar en l'anunci del *Bon dia, Catalunya*, en què Ariadna Oltra i Helena Garcia Melero ens criden –més que no ens afirmen– que “ho volem tot!, i ho volem ara!”. És la sensació que ja no sabem sintetitzar, ni sabem escollir, ni sabem acontentar-nos amb una cosa preciosa. Una entrevista ja no pot ser només una entrevista, perquè és avorrit que ningú parli més de dos minuts. L'hem de farcir de detallets, sorpreses, interrupcions, humor i qualsevol acudit, tret d'anar al fons de la qüestió i escoltar de debò allò que ens diuen.

Doncs bé, si mai ho tenim tot, tot ho haurem perdut. Ni el *Bon dia, Catalunya* no ho ha de pretendre, ni a Sitges cal embotir-ho tot indiscriminadament, ni al Teatre Borràs no han de pretendre que, a més a més del vodevil, l'astracanada, les rialles i l'èxit, també tinguin Noel Coward. Massa llest, no s'ha deixat embolicar! No hi és.

La violinista Lisa Bause (dreta), amb l'actriu i directora de *Nadir*, Marta Angelat.

plegat, l'espectador s'enduu de La Seca les ganes de retrobar algun altre text de Quim Español, guanyador, entre més, del premi Carles Riba 1994, i que amb *Nadir* demostra, als qui no el coneixíem, una considerable habilitat per a bastir ambients d'una càlida entitat dramàtica i poètica. Tot seguit de l'estrena d'aquest text, La Seca inaugura la sessió doble amb *Rococó Bananes*, dels excèntrics Josep Ventura, Marceline Khan i Zazà, gran circ de butxaca.

ART

Responsabilitat cultural

Ricard Mas Peinado

Aquests dies he vist manifestacions de treballadors de la salut, de treballadors de l'educació i de treballadors de la cultura, pels carrers de Barcelona. El gran enemic d'aquests treballadors era unes tisores gegants que retallen els seus pressupostos.

També he vist manifestacions de treballadors que protesten contra un ERO. En canvi, no he vist cap manifestació d'autònoms.

La primera conclusió seria que l'agrupacionisme és bo per a defensar els drets gremials. La segona que si, posem per cas, no es retallés l'educació, els de l'educació no es manifestarien en solidaritat amb cap més gremi.

Tampoc no vaig veure, en època de vaques grasses, cap sector que protestés perquè els haguessin donat massa infraestructures, i que calculesin que tot plegat seria massa car de mantenir.

Més enllà de l'economia, som en una crisi de valors. Una determinada cultura ens ha dut on ens trobem: el món vell s'ensorra i no se n'albira un de nou que l'hagi de substituir.

Els de l'art reclamem museus i infraestructures, també ajuts per als artistes emergents. Però la cultura es construeix des de sota. A Barcelona mateix, hi ha una cultura sense ajuts institucionals, creada per estrangers i locals, que floreix sota les llambordes. Som en un món capitalista amb pinzellades de socialdemocràcia, però no consumim prou cultura. Mentre les institucions han tinguts diners, tots contents i subvencionats. I si no ens

interessava allò que aquestes institucions programaven, muts i a la gàbia.

Ara tenim una pila de funcionaris, de gestors culturals, d'estructures que es mengen el pressupost, i ens queixem perquè no hi ha més diners. Si els funcionaris van tenir una rebaixa del 5% del sou, molts dels mitjans amb els quals col·laboro –amb l'excepció d'EL TEMPS– van rebaixar-me l'import un 25%, si no van prescindir de mi directament. M'he manifestat? No. Em busco la vida i crec que sóc afortunat de continuar fent allò que m'agrada. Com que tampoc no m'agradava la situació política, em vaig afiliar a un partit. En un temps que vaig coneixent el rerefons

Què deu ser la democràcia real? Una cosa semblant a la democràcia popular dels països de l'est?... El problema no és la democràcia, és la cultura.

de la política cultural, en alguna mesura es té en compte la meua veu.

L'art –no tot, però– ens allibera i ens ajuda a desenvolupar la nostra consciència crítica. Els lemes de les manifestacions són un barem de la cultura d'un país. Si a Israel el jovent es va manifestar per a demanar més bons sous i un habitatge més assequible, tot proposant solucions factibles, els indignats d'aquí demanen “democràcia real, ara mateix!”... Jo proposo una introspecció autocrítica. La crisi es va originar amb la bombolla del totxo, amb l'especulació financera, sí, però tots i cadascun de nosaltres en té una part de culpa. L'arrel, com dic, és cultural.

www.ricardmas.com